

SAMENLEVINGVORMEN EN SAMENLEVINGSCONTRACT

Algemeen

De gevolgen van het huwelijk en het geregistreerd partnerschap worden in de wet uitgebreid geregeld. Andere samenwonenden worden door de wetgever met veel minder zorg omringd.

In deze folder vinden jullie informatie over onder meer de verschillen tussen de samenlevingsvormen en op welke manieren door het opstellen van regelingen voorzien kan worden in de behoefte af te wijken van de door de wet gegeven regeling of - als die ontbreekt - zelf afspraken vast te leggen.

Verschillen tussen huwelijk, geregistreerd partnerschap en samenwonen

Vaak zal in het gesprek met de (kandidaat-)notaris de vraag naar voren komen welke verschillen bestaan tussen huwelijk en geregistreerd partnerschap enerzijds en ongehuwd samenleven met alleen een (notarieel) samenlevingscontract anderzijds. Om jullie hiervan een beeld te geven, volgt hierna een overzicht van de belangrijkste verschillen:

1. Formaliteiten

Zowel huwelijk als geregistreerd partnerschap komen tot stand bij de ambtenaar van de burgerlijke stand. Ook de beëindiging van de relatie is gebonden aan formaliteiten. Huwelijk en geregistreerd partnerschap eindigen bij overlijden van een van de partners of door een scheiding met de formaliteiten zoals de wet voorschrijft voor respectievelijk einde huwelijk of geregistreerd partnerschap.

Aan 'gewoon' ongehuwd samenleven stelt de wet geen eisen. Een samenlevingscontract is verstandig maar niet verplicht. De meeste samenwoners hebben geen samenlevingscontract gesloten.

2. Levensonderhoud

Zowel gehuwden als geregistreeerde partners zijn wettelijk verplicht elkaar 'het nodige' te verschaffen. Daarvan kan niet worden afgeweken. De onderhoudsverplichting kán na beëindiging van de relatie een alimentatieplicht doen ontstaan.

'Gewoon' ongehuwd samenlevenden hebben geen onderhoudsplicht naar elkaar.

Bij een beroep op de Participatiewet wordt echter wel het inkomen van degene met wie men een gemeenschappelijke huishouding wordt gevoerd in aanmerking genomen.

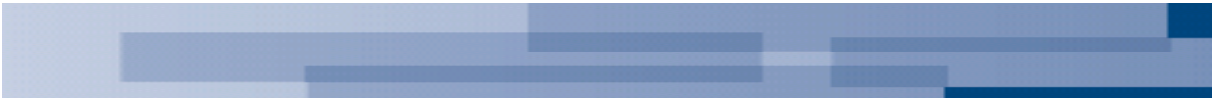
3. Beperkte gemeenschap van goederen (sinds 1 januari 2018)

Aan de huwelijksvoltrekking en de registratie van het partnerschap verbindt de wet de beperkte(re) wettelijke gemeenschap van goederen.

Tot 1 januari was het zo dat in beginsel het vermogen van beiden samen een gemeenschappelijk vermogen werd. Sinds die tijd is het zo dat in beginsel het vermogen van beiden samen een gemeenschappelijk vermogen wordt, **behalve datgene wat voor het huwelijk van de een of de ander was (bezittingen én schulden)**. Hetgeen in de toekomst wordt verkregen, wordt gemeenschappelijk.

Schenken en hetgeen wordt verkregen uit een erfenis (op basis van een erfstelling of legaat) valt standaard buiten de gemeenschap sinds 1 januari 2018.

N.B. Het intreden van de beperkte gemeenschap van goederen kan alleen worden voorkomen door vóór de huwelijksluiting of registratie van het partnerschap huwelijks- c.q.

partnerschapsvoorwaarden te maken. Want het is voor heel veel stellen nog steeds de wens dat de wet niet voor hen bepaalt wat gezamenlijk zal zijn, maar dat zij dat zelf bepalen.

Als 'gewoon' ongehuwd wordt samengeleefd, ontstaat geen enkele gemeenschap van goederen. Wel kan bij ongehuwd samenlevenden door bijvoorbeeld een gezamenlijke aankoop gemeenschappelijke eigendom ontstaan

4. Huur

Als een gehuwd of een geregistreerd persoon woonruimte huurt voor gezamenlijke bewoning, is diens echtgenoot of geregistreerde partner automatisch medehuurder.

Een 'gewoon' ongehuwd samenlevende partner kan pas na twee jaar vragen of de verhuurder hem of haar als medehuurder erkent. Binnen die twee jaar loopt de partner van de huurder de kans op straat gezet te worden zonder dat hij of zij daartegen iets kan ondernemen.

5. Pensioen

Deelnemers aan een (aanvullende) pensioenregeling bouwen ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen (weduwen- en weduwnaarspensioen) op. Daartoe wordt bij het pensioenfonds een pot gevormd. Voor het geval van echtscheiding of beëindiging van geregistreerd partnerschap heeft de wetgever geregeld wat met die pot dient te geschieden. Van toepassing is de 'Wet pensioenverevening bij scheiding'. Deze leidt tot een deling van het tijdens het bestaan van het huwelijk of het geregistreerd partnerschap opgebouwde ouderdomspensioen. Het nabestaandenpensioen komt, voor zover opgebouwd tijdens het huwelijk, automatisch toe aan de (gewezen) partner.

De meeste pensioenfondsken kennen voor 'gewoon' ongehuwd samenlevenden een 'partnerpensioen'. Dat is te vergelijken met het (aanvullend) nabestaandenpensioen. Het is iets anders dan het (volks)pensioen op basis van de Algemene nabestaandenwet (Anw).

Om voor het partnerpensioen in aanmerking te komen moet aan enige vereisten worden voldaan. Die verschillen van fonds tot fonds. Een notarieel samenlevingscontract is bijna altijd nodig.

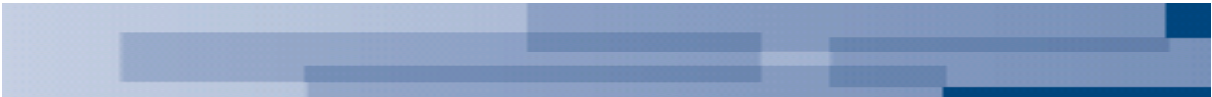
6. Erfrecht

In geval van huwelijk en geregistreerd partnerschap erft de langstlevende echtgenoot of partner samen met de kinderen. 'Gewoon' ongehuwd samenlevenden moeten om dat te bereiken een testament maken. Volgens de wet erven 'gewoon' ongehuwd samenlevenden niet van elkaar. 'Gewoon' ongehuwd samenlevenden moeten daarom een testament maken.

7. Erfbelasting

De erfbelasting wordt geheven over hetgeen uit de nalatenschap van een overledene wordt verkregen. Een langstlevende echtgenoot of langstlevende geregistreerde partner geniet een vrijstelling van meer dan € 680.000, ongeacht hoe lang het huwelijk of het partnerschap duurde. Op die vrijstelling wordt echter in mindering gebracht de helft van de waarde van pensioen-aanspraken (en dergelijke). Er is echter altijd een (veel kleinere) minimumvrijstelling. Over het hetgeen meer dan het vrijgestelde bedrag wordt verkregen, wordt 10% tot 20% erfbelasting geheven.

Voor 'gewoon' ongehuwd samenwonenden geldt een minder ruimhartige regeling. Pas na vijf jaar samenwonen (let op: hieraan zijn voorwaarden verbonden) is de vrijstelling gelijk aan die van gehuwden en zo lang de termijn van vijf jaar niet is verstreken wordt belasting geheven naar een tarief van 30% tot 40%.

In een samenlevingscontract kan, voor zover het gemeenschappelijke goederen betreft, via een 'verblijvingsbeding' de heffing van erfbelasting ook binnen voormelde periode van vijf jaar worden voorkomen. Hetgeen verkregen wordt, moet dan wel gemeenschappelijk eigendom zijn geweest.

Meerderjarige samenwoners die niet directe familie van elkaar zijn en langer dan 6 maanden:

- samenwonen;
  - ingeschreven staan op een woonadres in de gemeentelijke basisadministratie;
  - en de zorgverplichting hebben vastgelegd in een notarieel samenlevingscontract;
- hebben direct de hoge vrijstelling voor gehuwden, met inachtneming van de inkorting van de pensioenaanspraken (zie hiervoor).

8. Kinderen

Van belang is nu of tussen een ouder en een kind 'familierechtelijke betrekkingen' bestaan. Dat heeft gevolgen voor de geslachtsnaam, het gezag (ouderlijk gezag/voogdij), het omgangsrecht en het erfrecht.

Huwelijk man/vrouw

Wanneer sprake is van een huwelijk tussen een man en een vrouw bestaan tussen een uit een huwelijk geboren kind en zijn beide ouders automatisch familierechtelijke betrekkingen.

Samenwoners man/vrouw

Familierechtelijke betrekkingen tot de vader ontstaan bij een samenwoning eerst doordat deze het kind 'erkent'. Deze erkenning kan al tijdens de zwangerschap geschieden. Men kan ervoor terecht bij de ambtenaar van de burgerlijke stand en bij de notaris (al hoewel erkenning via de notaris maar sporadisch voorkomt).

Voor de erkenning is in beginsel de toestemming van de moeder nodig en van het kind als deze ouder is dan 12 jaar. Is het kind ouder dan 16 jaar dan is alleen de toestemming van het kind nodig. De rechtbank kan 'vervangende toestemming' geven als de moeder van het kind weigert om toestemming te geven.

De moeder heeft automatisch gezag over een kind, de vader niet. Dit zal nog moeten worden geregeld bij de Rechtbank via het digitale loket van www.rechtspraak.nl.

Relatie twee vrouwen/mannen

Bij een huwelijk tussen twee vrouwen of mannen, geregistreerd partnerschap en 'gewoon' ongetrouwd samenleven ontstaan door de geboorte gelden afwijkende regels.

Meer informatie over ouderschap, gezag en omgang kunt u vinden op de site van de Rijksoverheid: www.rijksoverheid.nl.